



ביאורים

הדבקות בה', כפי שבאה לידי ביטוי אצל הנביאים, מלמדת אותנו על שייכות למשהו גדול יותר, למשהו הקיים מעבר למציאות החיים המורגשת.

עניין זה שייך לכל אחד ואחת מעם ישראל כמדורגה לאומית רחבה ולא רק לפרטים מסוימים מהאומה, וכמו שאמר משה: "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכְּם הַיּוֹם" [דברים ד, ד]. לעם ישראל יש כוח חיים מיוחד, ובזכותו יש לו שלמות נפשית ודבקות רוחנית בעליונים.

הדבקות בעליונים מחברת את כל הפרטים מעם ישראל לחיי הנצח, אשר אינם תלויים ומוגבלים במגבלות החומריות. לכן, גם לאחר המוות נמשכים חיים אלו.

הדגש שנתן משה רבנו לכוח התפילה המיוחד של עם ישראל, מהווה ראייה לכך שמדרגת חיים מיוחדת זו קיימת בתוכם אפילו בחיים החומריים בעולם הזה. באמצעות התפילה אנו מתרוממים למדרגה גבוהה שמעל חוקי הטבע הרגילים. בכך אנו יכולים להשפיע על הטבע, כשתפילתנו נשמעת - "כִּי מִיְגוֹי גְדוֹל אֲשֶׁר-לוֹ אֱלֹהִים קְרוּבִים אֵלָיו פֶּה אֶלְהִינוּ בְּכָל-קְרָאנוּ אֵלָיו" [שם, ז].

הצדיקים חיים חיי אמונה - חיים של דבקות בחיי הנצח הרוחניים. בזכות חיי אמונה אלו זוכים הצדיקים לחיות את חיי הנצח, הממשיכים להתקיים גם לאחר מותם. התקיימות חיים אלו מזכה את הצדיקים בביטחון שישגו את הטוב ויזכו לדבוק בו. מנגד, הרשעים שמאבדים את ההזדמנות לחיות חיי נצח, הרי הם אובדים מן העולם ללא תקווה ובלא שמיצו כראוי את חייהם בעולם. כיוון שכך, הרי הם נחשבים כמותים, וכמו שניתן למצוא בדברי חז"ל.

המופתים הנעשים לבעלי האמונה מלמדים אותנו על מדרגתם המיוחדת, ועל עדיפותו של כוח האמונה על פני התכנים הפילוסופיים, אשר אינם מביאים לידי דבקות בנצח.

הרחבות

• האמונה ודבקות

הַאֲמוּנָה בְּה' וּבְתוֹרָתוֹ הִיא הַנוֹתֵנָת שְׁלֵמוֹת בְּנֶפֶשׁ וּדְבָקוֹת. לדברי רבי יוסף אלבו כאן האמונה מתבטאת בדבקות. לעומת החקירה הלומדת את העולם 'מבחוץ', האמונה 'חיה את העולם מבפנים', אם אני מנסה להבין את החוקיות של העולם ומנסה לרדת לשורשן של התופעות, אני חייב לשפוט אותן מבחוץ, בצורה אובייקטיבית. אך אם אחווה את החוויה שאותה אני חוקר, כבר לא אהיה אובייקטיבי, אני מרגיש אותה עכשיו - אני בתוכה. אמונה כזו מחוללת באדם רצון להידבק בה'. כך כותב גם המהר"ל: "כי המאמין בו יתברך, דבק בו ומגיע זה עד אין קץ ואין סוף... ולכך ראוי בו כל המדות, שירש עולם הזה ועולם הבא" [נתיבות עולם, נתיב האמונה ב].

בהמשך דבריו, המהר"ל כותב שזו תכליתן של כל המצוות, להביא את האדם לדבקות בבוראו: "ואמר בא חבקוק והעמידן על אחת (אמר שאפשר לסכם את כל המצוות במצוה אחת) שנאמר: "וצדיק באמונתו יחיה" [מכות כד.], ודבר זה כי עניין המאמין שהוא מוסר עצמו אליו יתברך... הוא דבק בו יתברך ואין סר מאתו ודבר זה גם כן שלימות גמור, כי כל המצוות - שיהיה לאדם דבקות בו יתברך" [שם]. אדם שמקיים מצוות למרות שזה קשה ולא נוח לו, וכל זה בשל האמונה, אומר בעצם: - 'אני מוסר את חיי לריבונו של עולם!'. אדם כזה דבק בַּשָּׁם. לפי דבריהם נמצא, שהדבקות בריבונו של עולם היא מטרתה של האמונה והמצוות.

זו היא ראייה אל דבקות הנפש אחר-המנות ברוחניים, כי הדבקות בחיים הורגה על הדבקות אחר המנות. ואל-זה רמז משה באמרו: "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכְּם הַיּוֹם" [דברים ד, ד] - רצה לומר: כי הפילוסוף מאמין דבקות האיש האחד השלם עם הרוחניים, אבל לא כל הקהל פֶּאָחַד - וְאַתֶּם כְּלַכְּם דְּבָקִים בְּה'; וגם, הפילוסוף יאמין שְׁזָה יְהִי אַחַר הַמְּנוֹת בְּלִבְד, בחיים הרוחניים - וְאַתֶּם מְשִׁיגִים הַדְּבָקוֹת הַזֶּה הַיּוֹם, בהיותכם בחיים הללו הגשמיים, וכל-שֶׁכֶן שֶׁתְּשִׁיגוּ אוֹתוֹ אַחַר הַמְּנוֹת. וְהִבִּיא רְאִיָּה אֶל-הַיּוֹת הַדְּבָקוֹת הַזֶּה מְשִׁיגֵי בְּחַיִּים - מְקַבְּלַת הַתְּפִלָּה, שֶׁה' מְקַבֵּל תְּפִלַּת הַמְּתַפְּלִים לְפָנָיו לְשָׁנוֹת טַבַּע הַמְּצִיאוֹת וּמְנַהֲגוֹ. וְזֶהוּ שֶׁסֶמֶךְ אֶל-זֶה: "כִּי מִי-גוֹי גְדוֹל אֲשֶׁר-לוֹ אֱלֹהִים קְרוּבִים אֵלָיו כִּי אֶלְהִינוּ בְּכָל-קְרָאנוּ אֵלָיו" [שם, ז].

וְכָל-זֶה רְאִיָּה כִּי הַאֲמוּנָה בְּה' וּבְתוֹרָתוֹ הִיא הַנוֹתֵנָת שְׁלֵמוֹת בְּנֶפֶשׁ וּדְבָקוֹת בְּעִלְיוֹנִים עַד שִׁיכְנַע אֵלָיו הַטַּבַּע לְעִשׂוֹת רְצוֹנוֹ, לְפִי שֶׁנִּפְשׁוֹ מֵתַעֲלִית עַל-יְדֵי הַאֲמוּנָה בְּמִדְרָגָה שֶׁהִיא לְמַעַלָּה מִן הַדְּבָרִים הַטַּבְּעִיִּים, וְעַל-כֵּן יִמְשַׁל בָּהֶם. וּבַעֲבוּר-זֶה נִשְׁתַּבַּח אַבְרָהָם-אֲבִינוּ ע"ה עַל הַאֲמוּנָה - אָמַר הַפֶּתוּב: "וְהָאֲמִין בֵּי וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה" [בראשית טו, ו]. וְנִעְנְשׁוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל אֲשֶׁר לֹא הָאֲמִינוּ - אָמַר הַפֶּתוּב: "יַעַן לֹא-הָאֲמַנְתֶּם בִּי הַקְּדִישִׁי גֹו' לְכֹן לֹא תִבְיֹאוּ" [במדבר כ, יב]. וְנֶאֱמַר: "הָאֲמִינוּ בְּנְבִיאָיו וְהִצְלִיחוּ" [דהי"ב כ, כ] - שִׁיּוּרָה כִּי הַאֲמוּנָה סִבַּת הַהִצְלָחָה. וְכֵן הִיא סִבַּת הַחַיִּים הַנִּצְחָיִים, כְּמֵאֲמַר חֲבִקוּק: "וְצַדִּיק בְּאֲמוּנָתוֹ יִחְיֶה" [ב, ד] - וְלֹא יִרְצָה בְּזֶה הַחַיִּים הַגּוֹפְיִים, כִּי אֵין הַצַּדִּיק חֵי בָהֶם יוֹתֵר מִן הַרְשָׁע; אֲבָל יִרְמֹז בְּזֶה אֶל הַחַיִּים הַנִּצְחָיִים, וְהֵם חַיִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַצַּדִּיקִים חַיִּים. וְהֵם בּוֹטְחִים בְּהַש"י שִׁיִּשְׁיֵגוּ אוֹתָם - אָמַר הַפֶּתוּב: "וְחִסָּה בְּמוֹתוֹ צַדִּיק" [משלי יד, לב], כְּלוֹמַר שֶׁהַצַּדִּיק יִבְטַח שִׁישְׁיֵג הַטּוֹב הַהוּא בְּמוֹתוֹ. אֲבָל הַרְשָׁע, בְּמוֹתוֹ תֵּאבֵד תְּקוּנָתוֹ - אָמַר הַפֶּתוּב: "בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֵּאבֵד תְּקוּהָ" [שם יא, ז], כִּי הַרְשָׁעִים לֹא יִשְׁיֵגוּ הַחַיִּים הַהֵם אַחַר הַמְּנוֹת, וּבְחַיֵּיהֶם לֹא יִשְׁיֵגוּ שׁוּם-דְּבָקוֹת. וְלִזְהָ הֵם חֲשׁוּבִים תְּמִיד כְּמֹתִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רז"ל: צַדִּיקִים, אֲפֹלוּ בְּמִיתָתָן, קְרוּיִין חַיִּים; וְרָשָׁעִים, אֲפֹלוּ בְּחַיֵּיהֶן, קְרוּיִין מֵתִים [ברכות יח.]. וְלִזְהָ תִּמְצָא הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים נַעֲשִׂים לְבַעֲלֵי הַאֲמוּנָה, לֹא לְבַעֲלֵי הַיְדִיעָה הַמְּחַקְרִית; לְהוֹרוֹת כִּי הַאֲמוּנָה הִיא לְמַעַלָּה מִן הַיְדִיעָה הַמְּחַקְרִית וּמִן הַדְּבָרִים הַטַּבְּעִיִּים, וְלִזְהָ יִשְׁגוּ עַל-יְדֵיהֶם הַדְּבָקוֹת הַאֲמִתִּי, בחיים ואחר המנות, כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְנוּ, שֶׁזֶה דָּבָר לְמַעַלָּה מִן הַדְּבָרִים הַטַּבְּעִיִּים.

האמונה נותנת
דבקות בעליונים

לעילוי נשמת נפתלי הערץ בן מנחם מנדל לעזער ז"ל
לעילוי נשמת ר' דוד בן לובה ז"ל

בְּחַיִּים - דבקות בה' בחיי העולם הזה. הוֹרָאָה - מלמדת אותנו. מְשִׁיג - אפשר להשיג אותו. הַגּוֹפְיִים - העולם הזה. לֹא לְבַעֲלֵי הַיְדִיעָה הַמְּחַקְרִית - הפילוסופים ושאר בעלי המחקר, החוקרים בשכלם.

